

Didaktická praxe očima učitele fakultní cvičné školy

autor: Ing. Irena Čierná

Obchodní akademie Vinohradská 38 na Praze 2 je fakultní cvičnou školou VŠE již několik let. Tato důležitá činnost je prospěšná nejen pro studenty VŠE, kteří se v budoucnu budou chtít věnovat povolání učitele, ale také pro vyučující na obchodní akademii, neboť takto mohou získat cenné nové přístupy ze stran mladých praktikantů.

Na obchodní akademii učím pátým rokem a pod křídlem jsem měla praktikanty na účetnictví, neboť to je mým prvotním vyučovacím předmětem. Praktikantství jsem si vyzkoušela také před šesti lety osobně, a to právě na vinohradské obchodní akademii. A byla to tak cenná zkušenost, že se stalo učitelství mým povoláním a koníčkem zároveň.

Studentky či studenti, kteří přijdou vyučovat na obchodní akademii, můžeme rozdělit na dvě skupiny, v rámci nichž se posléze pohybují. První skupinu tvoří ti, kteří studovali také sami obchodní akademii. Druhou skupinu tvoří absolventi gymnázií. Markantní rozdíl mezi nimi je zřejmý hned při prvním setkání. Absolventi obchodní akademie mají samozřejmě daleko větší výhodu ve své didaktické praxi. V prvé řadě ovládají perfektně účetní znalosti. Mají přehled o účtování jednotlivých problematik a nečiní jim větší problémy vyučovat jakoukoli tematickou látku dohodnutou s vyučujícím. Zároveň v sobě nosí cit pro vyučování účetnictví. Vědí, jak se nejběžnějším způsobem pohybovat v oblasti MD - D účtů. Mají představu o příkladech, které se v hodinách používají, znají taktiku výuky tohoto předmětu. Vědí, na co se studentů ptát, jaké otázky klást. Mají větší přehled v tom, co činí studentům problémy, co naopak je pro ně běžnou a jednoduchou záležitostí.

Není to samozřejmě pravidlem. I bývalý student obchodní akademie může ve své didaktické praxi kolísat, ale většinou tomu tak nebývá. Díky základním znalostem se rychleji přizpůsobí a na druhé hodině už působí jako pravý učitel.

Na druhou stranu však to, co je nevýhodou pro studenty gymnázií, může se naopak stát také jejich předností. Studenti gymnázií samozřejmě získají znalosti o účetnictví na VŠE, získají zde jistě i znalosti v oblasti výuky ekonomických předmětů na školách. Ale tím, že se nepohybovali v oblasti obchodní akademie, bývají jejich přípravy a jejich odborné znalosti někdy mnohem obsáhlejší, neboť se zadané problematice věnují v domácí přípravě daleko podrobněji, s mnohem větší pílí a cílevědomostí, právě aby byli připraveni na jakoukoli situaci, jakýkoli dotaz ze strany studentů či vyučujícího.

Všeobecně vzato praktikanti jsou vždy bez výjimky připraveni tak, jak jim to dovolují jejich možnosti, ať již odborné nebo spíše řekněme didaktické. Nedovolí si předstoupit před třídu plnou studentů většinou ve věku pubertálním nepřipraveni. V tom okamžiku by se hodina zvrhla v hodinu naprosto chaotickou, kterou by již ovládat nedokázali. Proto se vždy snaží důkladně hodinu rozvrhnout, naplánovat, připraví si dostatek procvičovacích příkladů (někdy více nežli se dá stihnout, což je jen ku prospěchu), nastudují k dané problematice vše,

co je potřeba. Praktikanti nejenže musí zvládat obsah dané látky, musí umět také tuto látku předat studentům, vysvětlit ji, zároveň v hodině studenty zaujmout, zapojit je do práce. Něco z toho se dá naučit, něco z toho musí mít praktikant v sobě. Sebelépe nastudovaná látka nemusí znamenat, že praktikant tuto látku bude umět předat dál studentům. Protože vždy také záleží na osobnosti praktikanta, na jeho nadšení pro danou práci, na jeho charismatu, na jeho vztahu ke studentům i k účetnictví. Samotní vyučování studenti samozřejmě vítají každou příležitost, kdy se mohou vyhnout všední hodině účetnictví. Praktikantství jim toto nabízí. Většinou jsou zároveň k praktikantům shovívaví, nečiní jim žádné naschvály, neboť vědí, že příště by jim toto zpestření nemuselo být nabídnuto. Samozřejmě, pokud praktikant neumí zaujmout, případně vysvětlit látku, studenti se neostýchají dát svůj názor najevo, někdy i poměrně hlasitými projevy vášně, ale vždy je to v rámci snesitelných mantinelů. Žáci díky praktikantům mohou pozorovat jiný styl výuky a většinou posléze vyučujícímu sdělí, co se jim nelíbilo, co naopak ano, a vyučující si může mnohdy z jejich připomínek sám svoji hodinu upravit i třeba dle výkladu praktikanta, byl-li opravdu výborný.

Odezva ze strany studentů je tedy vždy přínosem a vypoví o celém praktikantství někdy daleko výstižněji, než když hodnotí sám vyučující.

Na závěr samotné praxe se většinou praktikantů ptáme, jestli budou chtít učit. Ti, kteří opravdu po stránce didaktické mají drobné problémy, jsou většinou odrazeni a rovnou podotknou, že nemají na studenty sedící v lavicích trpělivost, potažmo nervy a učitelství zavrhnou. Ti, kterým praxe šla velice dobře, volí spíše taktickou odpověď. Samozřejmě tuší, že je to práce na jedné straně krásná, ale také mnohdy tvrdá, psychicky náročná a finančně podhodnocená. Proto, jsou-li praktikantkami dívky, volí spíše odpověď, že „... až budou na mateřské, či po mateřské.“ Zatím si zkusí praxi v oboru účetnictví. Jaká je pravděpodobnost, že se vrhnou po letech do tak náročné profese, toť otázka.

Didaktická praxe je zkušeností pro všechny zúčastněné. Studenti mají možnost porovnat výklad, výuku, přístup svého vyučujícího s novým učitelem. Vyučující může sledovat se shovívavostí snahu o předání znalostí někým jiným než jím samotným a naučit se někdy i novým věcem. A praktikant si vyzkouší, co je to stát za katedrou a přednášet mladým lidem, předávat jim svoje znalosti.

Je zcela jistě neocenitelným přínosem a pro budoucí mladé vyučující i nutností, která by měla být vždy součástí jejich přípravy na třeba v budoucnu vykonávané povolání učitele.

Ing. Irena Čierná
fakultní cvičná učitelka OA Vinohradská